

Sygn. akt VIII U 1222/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 grudnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Janina Kościelniak
Protokolant:	Kamila Niemczyk

po rozpoznaniu w dniu 27 listopada 2014 r. w Gliwicach

sprawy W. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania W. O.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 5 maja 2014 r. **nr** (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu prawo do emerytury począwszy od 27 maja 2014 r.,

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz ubezpieczonego W. O. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSO Janina Kościelniak

Sygn. akt. VIII U 1222/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 5.05.2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonemu W. O. (O.) prawa do emerytury w oparciu o art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227) w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., nr 8, poz. 43 ze zm.), ponieważ nie udowodnił on 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a jedynie 13 lat, 2 miesiące i 16 dni. W szczególności organ rentowy nie zaliczył ubezpieczonemu do stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych okresu od 16.07.1981 r. do 30.09.1983 r. ZUS nadmienił również, że W. O. wykazał staż sumaryczny okresów składkowych i nieskładkowych wynoszący 25 lat, 4 miesiące i 1 dzień.

Z powyższą decyzją nie zgodził się ubezpieczony wnosząc o jej uchylenie lub zmianę. Odwołujący wskazał, że w trakcie zatrudnienia niezakwalifikowanego przez ZUS do stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał czynności szlifowania lub ostrzenia wyrobów i narzędzi metalowych oraz polerowania mechanicznego. Skarżący wyjaśnił również, że zawarł umowę o pracę na stanowisku mistrza jedynie z powodu wyrównania różnicy pomiędzy pracą w systemie akordowym, a tzw. „dniówką”.

Odpowiadając na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. ZUS wskazał, że nie znalazł podstaw by zaliczyć do stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych zatrudnienia ubezpieczonego przypadającego od 16.07.1981 r. do 30.09.1983 r. w Zakładzie (...) S.A. na stanowisku szlifierza, z uwagi na brak świadectwa pracy potwierdzającego szczególnie charakter wówczas wykonywanej przez niego pracy.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

Ubezpieczony urodził się (...), a 60 lat ukończył 27.05.2014 r. W dniu 31.03.2014 r. złożył wniosek o emeryturę w wieku niższym niż 65 lat z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Skarżący na dzień 1.01.1999 r. legitymuje się ponad 25-letnim stażem okresów składkowych i nieskładkowych, a nadto nie jest członkiem OFE.

ZUS zaliczył skarżącemu do stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych 13 lat, 2 miesiące i 16 dni, co obejmuje następujące okresy zatrudnienia skarżącego w Zakładzie (...) S.A.: od 4.06.1979 r. do 15.07.1981 r. oraz od 1.10.1983 r. do 30.11.1994 r. - jako szlifierz.

Organ rentowy nie uwzględnił natomiast przy obliczaniu okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych zatrudnienia przypadającego od 16.07.1981 r. do 30.09.1983 r. w Zakładzie (...) S.A. jako szlifierz.

W okresie spornym tj. **od 16.07.1981 r. do 30.09.1983 r.** odwołujący będąc zatrudnionym w Zakładzie (...) S.A. pracował w charakterze szlifierza stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Przedmiotem działalności w/w zakładu była produkcja urządzeń mechanicznych do pojazdów gąsienicowych w tym m.in. czołgów. Zakład (...) S.A. obejmował halę podzieloną na dwie linie tj. kół zębatach oraz bębnow, a oprócz tego znajdował się tam też „montaż”.

W okresie poprzedzającym bezpośrednio okres sporny, Zakład (...) S.A. wprowadził na stan wyposażenia hali nowy typ szlifierek japońskich. W związku z tym, że skarżący został przeszkolony pod kątem obsługi tych urządzeń, co trwało około 3 miesięcy, zobowiązano go do przyuczenia innych - przydzielonych mu pracowników w zakresie posługiwania się nowymi szlifierkami, a oprócz tego odwołujący pracował na samodzielnym stanowisku szlifierza. Z uwagi na konieczność godzenia obowiązku szkoleniowego z dotychczasową pracą na akord, ubezpieczony wniósł o przeniesienie go ze stanowiska szlifierza na stanowisko mistrza - „wydziału 450”, w związku z czym **od 16.07.1981 r.** formalnie był zaszeregowany na stanowisku mistrza. Przeszeregowanie miało na celu wyrównanie strat finansowych jakie skarżący ponosił pracując jako szlifierz na akord i szkoląc jednocześnie innych, co nie pozwalało mu wypracować pobieranego dotąd wynagrodzenia.

Zadaniem odwołującego, udzielającego praktycznego szkolenia było zaprezentowanie prawidłowego szlifowania na nowych urządzeniach, tj. w jaki sposób zmienia się koła zębata, jak prawidłowo diamentować tarczę oraz zaprawiać ją. Skarżący wykonywał w/w czynności przed podlegającym przeszkoleniu pracownikiem, a następnie kontrolował czynności wykonywane przez instruowanego. Oprócz tego ubezpieczony szlifował samodzielnie realizując przydzielone mu roboty. W początkowej fazie szkolenia odwołujący poświęcał więcej czasu przyuczaniu pracownikowi - trwało to około miesiąc, później natomiast skarżący doglądał szkolącego się pracownika sporadycznie, a sam zajmował się przydzieloną mu robotą szlifierską. Na hali zakładu (...) znajdowało się około 12 szlifierek, czworakiego rodzaju, tj. do kół zębatach, do otworów, wałków oraz do „szlifowania na płasko”.

W „wydziale 450” pracownicy wykonywali swoje obowiązki na zmiany, a na każdej zmianie pracował jeden mistrz - w sumie trzech mistrzów. Do zakresu obowiązków w/w stanowiska należał przydział robót, kontrola prawidłowości

wykonanych prac, ale także czynności administracyjne takie jak podpisywanie kart akordowych, rozliczanie dniówek, sporządzanie planów produkcyjnych. Ubezpieczony nie podejmował w/w czynności pomimo zaszeregowania na stanowisku mistrza.

W związku z zatrudnieniem w Zakładzie (...) S.A. ubezpieczony uzyskał świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 25.03.2014 r. w którym stwierdzono, że będąc zatrudnionym w w/w zakładzie od dnia 23.04.1976 r. do nadal, wykonywał prace na stanowisku szlifierza stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w okresach: od 4.06.1979 r. do 15.07.1981 r. oraz od 1.10.1983 r. do 30.11.1994 r.

Sąd ustalił stan faktyczny w oparciu o: akta organu rentowego, akta osobowe ubezpieczonego za jego okres zatrudnienia w Zakładach (...) S. A. w Z. w okresie od 16.07.1981 r. do 30.09.1983 r., zeznania świadków w osobach W. K. (vide k. 29 a.s.) oraz J. O. (vide k. 29 a.s.), wyjaśnienia ubezpieczonego (vide k. 14 a.s.) oraz jego zeznania (vide k. 30 a.s.).

Sąd uznał zebrany w sprawie materiał dowodowy za spójny i kompletny, a przez to mogący stanowić podstawę dla poczynienia rzetelnych ustaleń oraz wydania orzeczenia opartego na faktach. W szczególności za wiarygodne Sąd uznał zeznania świadków w osobach W. K. oraz J. O., którzy pracowali z odwołującym w okresie spornym od 16.07.1981 r. do 30.09.1983 r. w Zakładzie (...) S.A., co pozwala przyjąć, że w/w dysponują dostateczną wiedzą w przedmiocie rodzaju i zakresu wykonywanych przez ubezpieczonego prac.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31.12.1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Stosownie do treści ust. 2 w/w przepisu emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

W zakresie określenia wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 32 ust. 1 w/w ustawy, rodzajów prac lub stanowisk oraz warunków, na podstawie których ubezpieczonym przysługuje prawo do emerytury art. 32 ust. 4 odsyła do uregulowań rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., nr 8, poz.43 ze zm.).

W myśl § 3 i 4 powoływanego rozporządzenia, pracownik który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w załączonym do rozporządzenia wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1. osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 60 lat dla mężczyzn
2. ma wymagany 25 - letni okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zgodnie z treścią § 2 ust. 1 i 2 w/w rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w tym akcie prawnym są okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych

warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Natomiast jak stanowi § 1, ust. 1 i 2 rozporządzenie stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, zwanych dalej "wykazami". Właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze w porozumieniu z Ministrem Pracy, Plac i Spraw Socjalnych ustalają w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B.

Z kolei z treści wykazu A, dział III, poz. 78 stanowiącego załącznik do w/w rozporządzenia wynika, że „szlifowanie lub ostrzenie wyrobów i narzędzi metalowych oraz polerowanie mechaniczne”, zaliczane jest do kategorii prac wykonywanych w warunkach szczególnych.

Okolicznością sporną w niniejszej sprawie pozostawał fakt posiadania przez ubezpieczonego 15-letniego okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

Jak wynika z przeprowadzonego postępowania dowodowego ubezpieczony w związku ze swoim zatrudnieniem **od 16.07.1981 r. do 30.09.1983 r.** w Zakładzie (...) S.A. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace szlifierskie. Skarżący bowiem przyuczał powierzonych mu pracowników w zakresie prawidłowej obsługi szlifierek nowego typu, a zatem pokazywał proces szlifowania, a następnie kontrolował instruowanego pracownika. Powyższe pozwala przyjąć, że przebywając bezpośrednio przy szkolonym pracowniku był narażony na te same czynniki szkodliwe, co szlifujący. Niezależnie od czasu pracy poświęcanego na szkolenie innych pracowników, odwołujący nadto wykonywał przydzielone mu przez mistrza roboty szlifierskie. Okoliczności wykonywania przez ubezpieczonego prac szlifierskich nie podważa fakt zaszeregowania na stanowisku mistrza. Jak bowiem wynika z zeznań świadków oraz ubezpieczonego, zmiana angażu w przypadku skarżącego miała podłoże finansowe. Mianowicie, odwołujący w związku z powierzonym mu obowiązkiem szkoleniowym tuż przed **16.07.1981 r.** nie dysponował wystarczającą ilością czasu (z tytułu przyuczania innych), na przydzielone mu na wyłączność roboty szlifierskie, a zatem nie był w stanie osiągnąć wypracowywanego dotąd wynagrodzenia wykonując swoje czynności na akord. Przeszeregowanie na stanowisko mistrza pełniło funkcję rekompensacyjną, nie znajdowało natomiast odzwierciedlenia w rzeczywistości wykonywanych pracach. Z ustaleń poczynionych przez Sąd w sposób jednoznaczny wynika, iż na hali zakładu (...) wprawdzie zatrudniano mistrzów, po jednym na zmianę, przy czym ubezpieczony tej pracy nie wykonywał.

Bez znaczenia pozostaje przy tym okoliczność, iż skarżący nie posiada za okres sporny świadectwa pracy wykonywania w warunkach szczególnych. W postępowaniu odwoławczym przed Sądem, nie obowiązują bowiem ograniczenia dowodowe jakie występują w postępowaniu o świadczenia emerytalno - rentowe przed organem rentowym, a Sąd może ustalić okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość jak: okresy zatrudnienia, w tym wykonywanie pracy w warunkach szczególnych, za pomocą wszelkich środków dowodowych, przewidzianych w kodeksie postępowania cywilnego (por. uchwała Sądu Najwyższego z 10.03.1984r. III UZP 6/84, uchwała Sądu Najwyższego z 21.09.1984 r. III UZP 48/84, wyrok Sądu Najwyższego z 7.12.2006r., I UK 179/06, LEX nr 342283).

I tak Sąd w oparciu o wiarygodne zeznania świadków i ubezpieczonego ustalił, że odwołujący **od 16.07.1981 r. do 30.09.1983 r.** stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał czynności szlifierskich szlifując samodzielnie oraz przyuczając innych pracowników w zakresie obsługi szlifierek.

Sąd orzekający zwraca nadto uwagę, iż zgodnie z obowiązującą w sprawach z odwołania od decyzji ZUS zasadą legalizmu, Sąd bada legalność zaskarżonej decyzji na datę jej wydania. Reguła ta dopuszcza jednak wyjątki. Odstępstwo od zasady badania legalności decyzji na dzień jej wydania jest szczególnie uzasadnione w przypadku oceny prawa do świadczenia uzależnionego między innymi od osiągnięcia wymaganego stażu pracy czy ukończenia wymaganego wieku. Takie stanowisko znajduje potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Zgodnie z orzeczeniem Sądu Najwyższego z dnia 10.03.1998 r., (II UKN 555/97, OSNP 1999/5/181) „sąd ocenia legalność

decyzji rentowej według stanu rzeczy istniejącego w chwili jej wydania. Sąd jednakże może przyznać ubezpieczonemu świadczenie, jeżeli warunki je uzasadniające zostały spełnione po wydaniu zaskarżonej decyzji (art. 316 § 1 KPC)”. Takie stanowisko zajął również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12.04.2012r. II UK 235/11 (LEX nr 1216853).

Zgodnie natomiast z treścią art. 316 § 1 k.p.c. po zamknięciu rozprawy Sąd wydaje wyrok, biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy; w szczególności zasądzeniu roszczenia nie stoi na przeszkodzie okoliczność, że stało się ono wymagalne w toku sprawy.

A zatem w przedmiotowej sprawie fakt nie osiągnięcia wymaganego wieku emerytalnego w dacie wydania zaskarżonej decyzji nie stoi na przeszkodzie uzyskaniu spornego świadczenia w sytuacji, gdy ubezpieczony spełnił powyższą przesłankę w toku postępowania sądowego.

Reasumując, po doliczeniu do stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych uznanego przez ZUS, okresu spornego zakwalifikowanego przez Sąd jako praca w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983 r. istnieją podstawy by stwierdzić, że ubezpieczony udokumentował 15-letni okres pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

Biorąc wszystkie powyższe względy pod uwagę Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. uwzględnił odwołanie i zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał odwołującemu prawo do emerytury począwszy od 27.05.2014 r., orzekając jak w punkcie pierwszym wyroku. Z kolei w punkcie drugim zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. ma rzecz ubezpieczonego kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Janina Kościelniak